

Opinia publiczna wobec uchodźców i sytuacji migrantów na granicy z Białorusią

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2020/21

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W związku z sytuacją na granicy polsko-białoruskiej, a także perspektywą napływu do Unii Europejskiej migrantów m.in. z Afganistanu, jak również niektórych krajów Bliskiego Wschodu i Afryki, we wrześniowym sondażu¹ zapytaliśmy badanych o ich stosunek do przyjmowania uchodźców, dostępności procedury azylowej i wzmocnienia kontroli na granicy z Białorusią.

Stosunek Polaków do przyjmowania przez nasz kraj uchodźców jest zróżnicowany – częściej jednak niechętny niż przychylny. Na przyjmowanie przez Polskę uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi nie zgadza się blisko połowa badanych (48%), natomiast próbuje je dwie piąte (41%) – przy czym większość z tej grupy (33%) uważa, że nasz kraj powinien udzielać im schronienia jedynie do czasu, kiedy będą mogli wrócić do swojego kraju, a około jednej dziesiątej (9%) zgadza się również na ich osiedlanie się w Polsce. Od poprzedniego badania na ten temat sprzed ponad trzech lat² (które było – co należy podkreślić – przeprowadzane w odmiennym świecie) stosunek Polaków do przyjmowania uchodźców wyraźnie się ocieplił: ubyło osób niechętnych, a przybyło aprobujących – zarówno azyl tymczasowy, jak i pobyt stały. Z historycznej już perspektywy można zauważyć, że do zamachu terrorystycznego w Paryżu w listopadzie 2015 roku Polacy byli na ogół przychylni przyjmowaniu uchodźców, choć w przeważającej mierze preferowali dla nich azyl tymczasowy. Po tym wydarzeniu przewagę zyskali niezgadający się na ich przyjmowanie.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (376) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

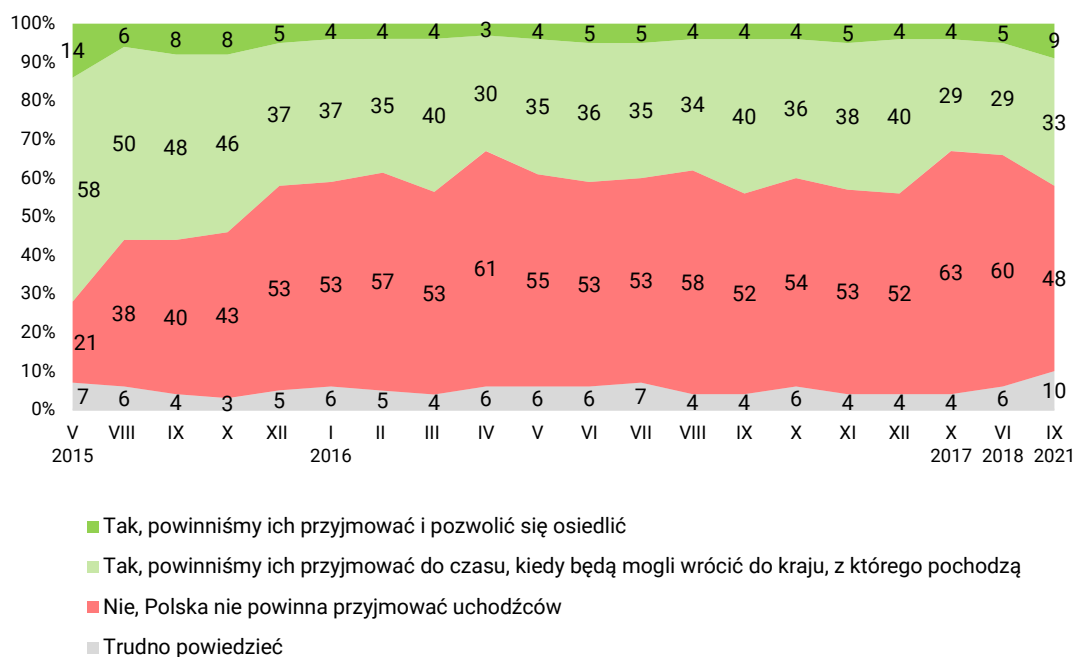
- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej, do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 6 do 16 września 2021 roku na próbie liczącej 1218 osób (w tym: 62,4% metodą CAPI, 25,0% – CATI i 12,6% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

² Zob. komunikat CBOS „Stosunek Polaków i Czechów do przyjmowania uchodźców”, lipiec 2018 (oprac. M. Feliksiak).

RYS. 1. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi?

Na opinię w tej sprawie silnie rzutują preferencje polityczne badanych. Przychylny stosunek do przyjmowania uchodźców przeważa w elektoratach Lewicy, Koalicji Obywatelskiej, a także – choć w mniejszym stopniu – Polski 2050 Szymona Hołowni. Natomiast nie zgadzają się na to najczęściej potencjalni wyborcy Prawa i Sprawiedliwości (wraz z Solidarną Polską) oraz większość zwolenników Konfederacji Wolność i Niepodległość (zob. tabelę 1). Niechęć do przyjmowania uchodźców jest także relatywnie częsta wśród badanych o prawicowych poglądach, zaangażowanych religijnie – szczególnie uczestniczących w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu – a ponadto wśród respondentów w wieku 55–64 lata, mających wykształcenie podstawowe lub zasadnicze zawodowe, robotników (wykwalifikowanych i niewykwalifikowanych), rolników i uzyskujących niskie dochody w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym (poniżej 1500 zł). Aprobatę w tej kwestii wyrażają przede wszystkim ludzie o orientacji lewicowej, nieangażujący się religijnie, najmłodsi (18–24 lata), mieszkańcy dużych (100 000 – 499 999 ludności) i największych (półmilionowych i większych) miast, najlepiej wykształceni, kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem, pracownicy administracyjno-biurowi, prywatni przedsiębiorcy oraz respondenci uzyskujący najwyższe dochody *per capita* (3000 zł i więcej) – zob. tabelę aneksową 1.

TABELA 1

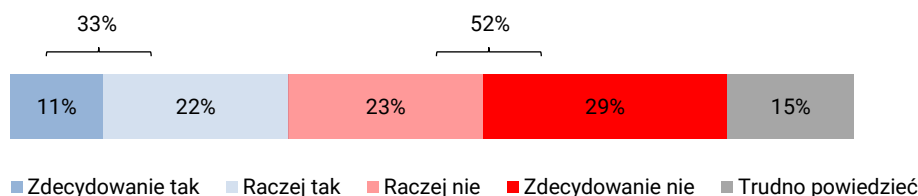
Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi?			
	Tak, powinniśmy ich przyjmować i pozwolić się osiedlać	Tak, powinniśmy ich przyjmować do czasu, kiedy będą mogli wrócić do kraju, z którego pochodzą	Nie, Polska nie powinna przyjmować uchodźców	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Lewica*	40	51	10	0
Koalicja Obywatelska	25	53	17	5
Polska 2050 Szymona Hołowni	20	39	33	8
Konfederacja Wolność i Niepodległość*	4	24	61	10
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską)	1	21	72	6
Niezdecydowani, na kogo głosować	4	36	36	23
Niezamierzający głosować	2	31	58	9

* Uwaga, niewielka liczebność elektoratu tego ugrupowania w próbie

Stosunek do umożliwienia występowania o azyl migrantom z krajów Bliskiego Wschodu, Afryki oraz Afganistanu, którzy przebywają na granicy polsko-białoruskiej, jest bardziej niechętny niż ogólne nastawienie do przyjmowania uchodźców, co wynika z faktu, że na postrzeganie całej sytuacji nakładają się podejrzenia wobec Białorusi o organizowanie celowego przerzutu migrantów przez granicę z Polską (a także z Litwą i Łotwą). Przekonanie, że migrantom przebywającym na granicy polsko-białoruskiej powinno umożliwiać się wystąpienie o azyl w naszym kraju, wyraża jedna trzecia Polaków (33%), natomiast ponad połowa jest przeciwnego zdania (52%).

CBOS

RYS. 2. Polska, Litwa, Łotwa i Estonia zarzucają Białorusi organizowanie przerzutu migrantów m.in. z Afganistanu, niektórych krajów Bliskiego Wschodu oraz Afryki, na swoje terytoria. Czy polskie władze powinny, Pana(i) zdaniem, umożliwić migrantom przebywającym na granicy polsko-białoruskiej wystąpienie o azyl w naszym kraju czy też nie?

Ogólny stosunek badanych do przyjmowania przez Polskę uchodźców wyraźnie rzutuje na ich opinie w sprawie migrantów na granicy z Białorusią. Respondenci, którzy opowiadają się za przyjmowaniem przez nasz kraj uchodźców, w większości uważają, że migranci przebywający na polsko-białoruskiej granicy powinni mieć możliwość występowania o azyl w Polsce. Z kolei ankietowani niechętni przyjmowaniu uchodźców konsekwentnie są w dużym stopniu również przeciwnikami inicjowania procedury azylowej w tej konkretnej sytuacji.

TABELA 2

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi?	Czy polskie władze powinny, Pana(i) zdaniem, umożliwić migrantom przebywającym na granicy polsko-białoruskiej wystąpienie o azyl w naszym kraju czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	63	26	11
Nie	11	81	9
Trudno powiedzieć	15	29	56

Przekonanie, że polskie władze powinny umożliwić migrantom znajdującym się na granicy z Białorusią wystąpienie o azyl w naszym kraju, przeważa wśród zwolenników Koalicji Obywatelskiej, Lewicy, a także – w mniejszym stopniu – Polski 2050 Szymona Hołowni. Podzielają je ponadto w większości osoby o orientacji lewicowej, nieuczestniczące w praktykach religijnych, mające wyższe wykształcenie, kadra kierownicza i specjaliści z wyższym wykształceniem, pracownicy administracyjno-biurowi, mieszkańcy największych miast (a także – choć rzadziej – znaczny odsetek mieszkańców miast liczących od 100 000 do 499 999 ludności), jak również – relatywnie często – najmłodsi ankietowani. Z kolei sprzeciw najsilniej wyrażają zwolennicy rządzącego ugrupowania i Konfederacji, osoby o poglądach prawicowych, uczestniczące w praktykach religijnych co najmniej raz w tygodniu, w wieku od 55 do 64 lat, mające wykształcenie zasadnicze zawodowe lub podstawowe, technicy i średni personel, robotnicy, rolnicy oraz uzyskujący niskie (od 1000 zł do 1499 zł) lub przeciętne (od 1500 zł do 1999 zł) dochody w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym (zob. tabelę 3 i tabelę aneksową 2).

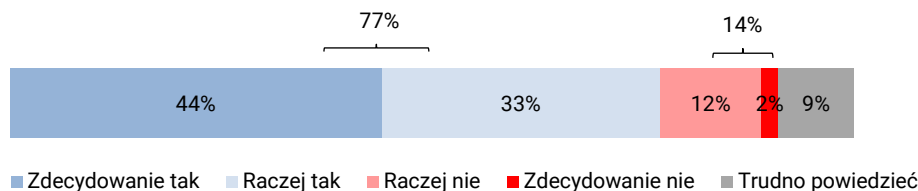
TABELA 3

Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Czy polskie władze powinny, Pana(i) zdaniem, umożliwić migrantom przebywającym na granicy polsko-białoruskiej wystąpienie o azyl w naszym kraju czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Koalicja Obywatelska	69	24	8
Lewica*	69	24	7
Polska 2050 Szymona Hołowni	48	33	18
Konfederacja Wolność i Niepodległość*	26	64	10
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską)	18	74	8
Niezdecydowani, na kogo głosować	34	41	25
Niezamierzający głosować	23	61	16

* Uwaga, niewielka liczebność elektoratu tego ugrupowania w próbie

Z dużą aprobatą Polaków spotyka się perspektywa wzmocnienia kontroli na granicy z Białorusią. Takie działania popiera ponad trzy czwarte badanych (77%), a tylko nieliczni (14%) uznają, że nie jest to konieczne.

RYS. 3. Czy, Pana(i) zdaniem, w obecnej sytuacji Polska powinna wzmocnić kontrolę granicy z Białorusią czy też nie jest to konieczne?

Potrzebę poprawy szczelności granicy z Białorusią dostrzega większość badanych – opinie te nie zależą w dużej mierze od stosunku do uruchamiania procedury azylowej dla przebywających tam migrantów oraz przyjmowania uchodźców w ogóle (zob. tabele 4 i 5).

TABELA 4

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi?	Czy polskie władze powinny, Pana(i) zdaniem, umożliwić migrantom przebywającym na granicy polsko-białoruskiej wystąpienie o azyl w naszym kraju czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	74	19	7
Nie	83	11	5
Trudno powiedzieć	61	9	30

TABELA 5

Czy polskie władze powinny, Pana(i) zdaniem, umożliwić migrantom przebywającym na granicy polsko-białoruskiej wystąpienie o azyl w naszym kraju czy też nie?	Czy, Pana(i) zdaniem, w obecnej sytuacji Polska powinna wzmocnić kontrolę granicy z Białorusią czy też nie jest to konieczne?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tak	70	23	6
Nie	86	10	4
Trudno powiedzieć	62	7	31

Przekonanie o potrzebie lepszej kontroli tej części polskiej granicy przeważa we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych. Najczęściej na tle pozostałych wyrażają je potencjalni wyborcy Prawa i Sprawiedliwości (i Solidarnej Polski), osoby identyfikujące się z prawicą i najbardziej zaangażowane w praktyki religijne, natomiast relatywnie najwięcej głosów wskazujących, że wzmocnienie kontroli na granicy nie jest konieczne, rejestrujemy wśród najmłodszych respondentów, zwolenników Lewicy i Polski 2050 Szymona Hołowni oraz ankietowanych o poglądach lewicowych (zob. tabelę 6 i tabelę aneksową 3).

TABELA 6

Na kandydata której partii/ugrupowania głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?	Czy, Pana(i) zdaniem, w obecnej sytuacji Polska powinna wzmocnić kontrolę granicy z Białorusią czy też nie jest to konieczne?		
	Powinna	Nie jest to konieczne	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską)	88	9	3
Konfederacja Wolność i Niepodległość*	81	12	7
Koalicja Obywatelska	78	20	3
Polska 2050 Szymona Hołowni	71	23	6
Lewica*	64	26	9
Niezdecydowani, na kogo głosować	70	12	18
Niezamierzający głosować	75	13	12

* Uwaga, niewielka liczebność elektoratu tego ugrupowania w próbie

***

Zdania o przyjmowaniu uchodźców są dość podzielone, można jednak powiedzieć, że Polacy na ogół odnoszą się niechętnie do tej kwestii. Skala tej niechęci jest mniejsza niż przed laty, co jest wynikiem odmiennej sytuacji na świecie. Kiedy przeprowadzaliśmy poprzednie badanie na ten temat, w Unii Europejskiej trwała jeszcze relokacja uchodźców z wcześniejszego kryzysu migracyjnego, którego źródłem była tzw. arabska wiosna i konflikty będące jej następstwem (m.in. w Syrii, Libanie, Libii). Cieniem na nastawieniu do przyjmowania azylantów kładły się wówczas ataki terrorystyczne w Europie dokonywane (lub inspirowane) przez ISIS. Niewykluczone, że obecnie problem uchodźców postrzegany jest bardziej przez pryzmat sytuacji w Afganistanie, gdzie po wycofaniu się Stanów Zjednoczonych władzę przejęli talibowie, a w którego stabilizację była zaangażowana również Polska. Przez to los Afgańczyków – zwłaszcza tych współpracujących z Polskim Kontyngentem Wojskowym – jest nam mniej obojętny. Z kolei w sposób negatywny na stosunek do uchodźców może rzutować wykorzystywanie przez Białoruś migrantów w celu prowokacji czy – jak określają to przedstawiciele rządu – prowadzenia wojny hybrydowej. W takich okolicznościach opinia publiczna w większości – choć, co warto podkreślić, niejednogłośnie – raczej sprzeciwia się temu, by polskie władze umożliwiały migrantom przebywającym na granicy polsko-białoruskiej występowanie o azyl. Z uzyskanych deklaracji wynika, że pozbawiona kontrowersji jest natomiast koncepcja wzmocnienia kontroli na granicy z Białorusią. Poparcie dla jej uszczelnienia przeważa we wszystkich grupach – niezależnie od stosunku do przyjmowania przez Polskę uchodźców, inicjowania procedury azylowej oraz charakterystyk światopoglądowych i politycznych.

Opracował

Michał Feliksiak